

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ  
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ  
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

ХИМИЯ ЖӘНЕ ХИМИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТІ  
ФАКУЛЬТЕТ ХИМИИ И ХИМИЧЕСКОЙ ТЕХНОЛОГИИ  
FACULTY OF CHEMISTRY AND CHEMICAL TECHNOLOGY



**1150 жыл**

Әл-Фарабидің мерейтойы

## «ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты студенттер мен жас ғалымдардың  
халықаралық ғылыми конференция

### МАТЕРИАЛДАРЫ

*Алматы, Қазақстан, 6-9 сәуір 2020 жыл*

## МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции  
студентов и молодых ученых

### «ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

*Алматы, Казахстан, 6-9 апреля 2020 года*

## MATERIALS

International Scientific Conference  
of Students and Young Scientists

### «FARABI ALEMI»

*Almaty, Kazakhstan, April 6-9, 2020*

<b>Қонарбай Д.Б.</b> АҚ АЛАБОТА ( <i>CHENOPodium ALBUM</i> ) ӨСІМДІГІНЕН ҚАРА САБЫН АЛУДЫҢ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ЖАСАУ ЖӘНЕ ХИМИЯЛЫҚ ҚҰРАМЫН ЗЕРТТЕУ.....	58
<b>Қуанғали А.М.</b> <i>ORĪGANUM MAJORĀNA</i> ӨСІМДІГІН ФИТОХИМИЯЛЫҚ ЗЕРТТЕУ.....	59
<b>Құрбанбай М.М.</b> АҚ АЛАБОТА ( <i>CHENOPodium ALBUM</i> ) ӨСІМДІГІНІҢ ХИМИЯЛЫҚ ҚҰРАМЫН ЗЕРТТЕУ ЖӘНЕ БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ КЕШЕНДЕРІН АЛУДЫҢ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ЖАСАУ .....	60
<b>Мейрбеков Н.А.</b> ПОЛУЧЕНИЕ НИТРОСОЕДИНЕНИЙ В СВЕРКРИТИЧЕСКИХ УСЛОВИЯХ .....	61
<b>Муратова Л.А.</b> АМЕРИКАНО ( <i>MALUS AMERICANO</i> ), НАФИС ( <i>MALUS NAFIS</i> ) АЛМА СОРТТАРЫНЫҢ ХИМИЯЛЫҚ ҚҰРАМЫН ЗЕРТТЕУ ЖӘНЕ БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ КЕШЕНДЕРІН АЛУ .....	61
<b>Мухтарова Н.М., Шевелева Ю.А.</b> СРАВНИТЕЛЬНОЕ ИЗУЧЕНИЕ КАЧЕСТВЕННОГО И КОЛИЧЕСТВЕННОГО СОСТАВА НЕКОТОРЫХ ОРГАНОВ РАСТЕНИЯ <i>DATURA STRAMONIUM</i> .....	62
<b>Мырзағалиев М.Қ.</b> ТАМЫРЖУСАН ( <i>ARTEMISIA TERRAE-ALBAE</i> ) ӨСІМДІГІНІҢ ХИМИЯЛЫҚ ҚҰРАМЫН ЗЕРТТЕУ .....	63
<b>Осканов Б.С., Маманазар М.А.</b> ТЕХНОЛОГИЯ ПОЛУЧЕНИЯ ГИАЛУРОНОВОЙ КИСЛОТЫ ДЛЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ В ФАРМПРОМЫШЛЕННОСТИ .....	64
<b>Пирекова Н.А.</b> КОЛИЧЕСТВЕННЫЙ АНАЛИЗ БИОЛОГИЧЕСКИ АКТИВНЫХ ВЕЩЕСТВ <i>MENTHA ARVENSIS L.</i> .....	65
<b>Пирекова Н.А.</b> КАЧЕСТВЕННЫЙ АНАЛИЗ БИОЛОГИЧЕСКИ АКТИВНЫХ ВЕЩЕСТВ <i>MENTHA ARVENSIS L.</i> .....	65
<b>Рахимова Ә.А.</b> ӨСІМДІК ЭКСТРАКТЫЛАРЫ КӨМЕГІМЕН НАНОБӨЛШЕКТЕРДІ АЛУ ЖӘНЕ ЗЕРТТЕУ .....	66
<b>Сағатова С. Н.</b> <i>POLYGONACEAE</i> ТҰҚЫМДАСЫНА ЖАТАТЫН ӨСІМДІК НЕГІЗІНДЕ БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ КЕШЕН АЛУ ӘДІСІН ДАЙЫНДАУ .....	67
<b>Сейдан А.А.</b> ӨСІМДІК ШИКІЗАТЫ НЕГІЗІНДЕГІ ПОЛИМЕРЛІК КОМПОЗИЦИЯЛАР АЛУ .....	68
<b>Сейльханова Д. М.</b> КҮКІРТТІҢ N-ФЕНИЛАНТРАНИЛ ҚЫШҚЫЛЫМЕН ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУІ НЕГІЗІНДЕ КҮКІРТТІ БИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЛСЕНДІ ЗАТТАР МЕН БОЯҒЫШТАР СИНТЕЗДЕУ .....	69
<b>Сейткасимова А.Е.</b> ПВП НЕГІЗІНДЕГІ ҮЛДІР МАТЕРИАЛДАРДЫ АЛУ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ҚАСИЕТТЕРІ .....	70
<b>Сүлейменова С.Б.</b> <i>ALHAGI KIRGHISORUM, POLYGONUM AVICULARE</i> ӨСІМДІКТЕРІНЕН АЛЫНҒАН КОМПОЗИЦИЯНЫҢ ФИТОХИМИЯЛЫҚ ТАЛДАНУЫ.....	71
<b>Тасмагамбетова Г.Е.</b> СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ХИМИЧЕСКОГО СОСТАВА ЭКСТРАКТОВ ИЗ ПЛОДОВ НЕКОТОРЫХ ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ РОДА <i>CRATAEGUS</i> .....	72
<b>Ташимбетова А.Б.</b> <i>LAVANDULA</i> ТҰҚЫМДАСЫ НЕГІЗІНДЕ ӨСІМДІК КОМПОЗИЦИЯСЫН АЛУ ӘДІСТЕМЕСІН ЖАСАУ.....	73
<b>Телеубаева А.М.</b> <i>CALLIGONUM TETRAPTERUM</i> ӨСІМДІГІН ФИТОХИМИЯЛЫҚ САРАПТАУ .....	74
<b>Тұрсынбек С. Е.</b> КҮЗДІК ЖУСАН ( <i>ARTEMISIA SEROTINA</i> ) ӨСІМДІГІНІҢ ХИМИЯЛЫҚ ҚҰРАМЫН ЗЕРТТЕУ .....	75
<b>Тұрған Г.Н.</b> ТАСПАШӨП ӨСІМДІГІНЕН ФИТОПРЕПАРАТ АЛУ ЖОЛЫН ҰСЫНУ .....	75
<b>Тұрсынбаева З.Б.</b> БЕНТОНИТ САЗЫ НЕГІЗІНДЕ ЕМДІК-ПРОФИЛАКТИКАЛЫҚ ПАСТА ЖАСАУ ЖӘНЕ ОНЫ ЗЕРТТЕУ .....	76

**CALLIGONUM TETRAPTERUM ӨСІМДІГІН ФИТОХИМИЯЛЫҚ САРАПТАУ**

**Телеубаева А.М.**

**Ғылыми жетекші: PhD, доцент м.а. Сейтимова Г.А.**

*әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті*

[akgul\\_23.08@mail.ru](mailto:akgul_23.08@mail.ru)

Қазақстан табиғи шикізатты және дәрілік препараттарды өндіруге қажетті әр түрлі өсімдіктер флорасына бай. Сондықтан өсімдік тектес жаңа фармацевтикалық заттарды алу және өндірісте өндіруді ұйымдастыру биоорганикалық және фармацевтикалық ғылымдарда маңызды мәселелердің бірі болып табылады.

Қазақстанның жабайы флорасының үлкен бөлігі галофиттерге жатады. Тұзды жерлердің ұлғаюы галофит өсімдіктерінің орналасу аймақтарының көбеюіне әкеледі де, сол аймақтағы тұзға төзімді өсімдіктердің химиялық құрамын зерттеу қызығушылық танытады.

Зерттеу нысаны – Қарақұмық тұқымдасына жататын жүзгін (*Calligonum*) өсімдігінің 80-ге жуық түрі бар. Қазақстанның шөл, шөлейтті далаларында 30-ға жуық түрі кездеседі. Жүзгін – Қызылқұмда, Қарақұмда кездеседі. Жүзгін тұқымынан, атпа тамырларынан өсе береді. Топырақ талғамайды, қуаңшылыққа төзімді. Құмда, тасты жерде де өседі. Жүзгіннің отындық, жемшөптік маңызы бар, сусымалы құм мен қарды тоқтату үшін де өсіріледі.

Өсімдіктің шынайылығы (шикізат ылғалдылығы, күлділігі, экстрактивті заттар мөлшері) ҚР Мемлекеттік Фармакопеясының әдістемесі бойынша анықталды. *Calligonum tetrapterum* өсімдігінің ылғалдылығы – 6,4 %, күлділігі – 19,02 %, экстрактивті заттар (50 %-сулы спирт) – 45,2 %. ББЗ зерттеу нәтижесінде: органикалық қышқылдар – 0,53 %, тері илегіш заттар – 0,4 %, флаванонидтар – 2,5 %, алкалоидтар – 1,7 %, сапониндер – 0,6 %, кумариндер – 0,5 %.

Зерттеу жұмыстары әлі де жалғасуда.